

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

[Sammelband] - Cod. Durlach 159

Hedio, Caspar

[S.l.], [18. Jahrh.]

Dissertationes in duos lapides Badenis in Musaeo positae

[urn:nbn:de:bsz:31-248019](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-248019)

Dissertationes in duos lapides Padenis in Museo positae

Dis MANIBUS

L. FAMILIUS L. F. CLA.

CAESCENS AED.

MIL LEG. XIII G. M. V. VALER

BASSIAN. S. TO. XIII

L. FAMILIUS MANIUS

ET L. FAMILIUS ABBAS

FRATRES IDEM

HEREDES P. CURAVERUNT

Dis manibus: Nos fuit apud antiquos
nomina Deitatum suarum aliquarum in
lapidibus tum votivis, tum militariibus ad
memoriam dedicati ponere, ut in hoc cippo
videri possit, Nam cippus erat militare
monumentum circa vias publicas positum

Hic cippus ergo Dis manibus est dedicatus,
veluti illis, qui animabus defunctorum presidere
ut veresimiliter animas huius defuncti imites
esse velint, quibus dedicata etiam erant
feriae, feratium nominantur a verbo fero,
ob cibos, quos parentes vel amici ad sepulchra
portabant, quibus ius erat parentare id est
obsequia facere, vel a ferio, quia ad
sacrificandum animalia multa feriebantur.

Varro tamen istas ferias mortuis
dedicatas ait, quibus peractis parenta-
band ad sepulchra defunctorum unde

Est honor e tumulis animas placare patres
parvaq; sacrastructa munerq; ferre pyra-
parva petent manes, pietas pro divite
munere non avidos. Hic habet imia Deo
Regula porrectis satis est velata coronis
et sparsas fruges, parvaq; mica satis

Celebrabatur illa solemnitas XII. Kalendis
Hy qui erat et XVIII februarii, in quo tem-
pore hymentia facies et lucebant, nec alijs Dijs
ququam imolabatur, unde Ovid. loco antea citato

Conde tuas Hymentiae facies et ab ignibus at-
trafer, habent alias, moesta sepulchra fac-
Di quoq; templorum foribus celeriter ope-
thure vacent are, stentq; sine igne fo-
Nunc animos termes et corpora funta sep-
errant, nunc posito pascitur umbra cib-

Di manes, inter bonos Deos numerabantur
ab antiquis, paulo super festum teste
qui sic loquitur, Mater Matruba
Munere

Manes, Manu Matrimonium, Mater
 familia Matertera Matrices, Materie
 dicta videntur, quod est verius, quia
 sunt bona.

L. Aemilius, aemilia gens inter patricias fami-
 lias Romae numerabatur, Triumphis ac Magi-
 stratibus Lepidorum, Mamerinorum, Barbularum,
 pallorum, Pupporum, Creyillorum, Scavorum,
 Buccarum Illustri, ex hac exortum habuisse
 Lucium istum Lucij filium credendum est
 quem necatum in Fluviu obbach prope
 Badenam fluentem fuisse traditio vult.
 Sed mea sententia quare in parte infi-
 ma lapidis veluti biga ab auriga aliquo
 ducta videtur, huius opinionis causa fuit
 salva tamen veneratione Traditionis,
 Ex hac gente etiam erat una Tribus
 aemilia nuncupata.

C. L. B. Claudia decima tertia intra tri-
 ginta quinque Tribus Romanae, ex Claudio
 Claudio sibi nomen derivavit, nomen
 Tribus in monumentis antiquis post

nomen familiae gentis vel occupabat locum
ante cognomen, veluti huius et in sequenti
lapide animadvertere lector poterit
quantum ad Tribus numero triginta quinque
Tribus populus Romanus in tot partes
dividebatur, et quaeque Tribus donabat vocem
in comitiis, ita ut populi vel voto
qui iure urbis donabantur matriculati
in aliqua ex his Tribus erant, et in
voces dabant.

CAESCEUS erat cognomen illius, vel
praenomen erat Lucius et inter nomen gentis
et cognomen est nomen Tribus ex qua
erat positum

Atque non intelligo hanc, nisi velit dicere
ipsum fuisse natum in Arabia, vel
ex alio loco, cuius nomen per has
litteras incipit, quod verbum etiam
invenietur in secunda inscriptione
MS. Miles titulus ille honorabilis erat
agnus

apud Romanos in militia, quorum tantum
 cives recipiebantur, nam non vitiores
 quosdam legebant, sed divites, honestos, et
 fortes ut Lippinus lib. i. de Milit. Rom.
 ad quem lector videndi causa, quomodo legebantur
 milites, adire poterit.

LEG. XIII G. M. II. Legionis decima
 quarta Germanica, vel gemella Martialis
 victricis legio illa Germanica dicta, ob
 praedara gesta in Germania facta, vel
 ob stativa in eadem provincia
 vel gemella ob aliam ejusdem muneris copiam
 Martialis et victricis epithetae praedarum
 et gloriosis illis et senatu legionis ob heru-
 riam facta donabantur, unde inter illas amulatio
 nascebatur, Sic legio integra his titulis
 remunerabatur veluti milites strenui, in
 particulari coronis et hastis donabantur
 optima inventio Romanis digna
 VALESI. DESSIAN. Valeriana Bastiana

Legiones cognomina traherant vel ab adu-
nibus strenuis, vel a pietate, vel a
aliquo, aut a provincia in qua hyber-
habebant, aut a Bis, quorum effigies
signis portabant, vel ab imperatoribus
sub quibus militauerant vel ab ipsa
XVIII de qua agitur nomen Bassiana
habet a Bassiano Cavacalla Impe-
ratore de ipsius Aquarum vel Aquensium
dicta ob thermas aquarum calidarum
qua eadem ac Paula Illustrissimorum
ac Serenissimorum Principum Marti-
num illius nominis Metropolis conditor
a Romanis Aquensis dicta ob thermas
aquarum calidarum infinitis morbis,
sive incurabilibus aptarum. Quod
fuerit iste nequissimus Imperator la-
vacalla ipsius urbis conditor inscrip-
tione reponitur in turri Ecclesiae Collegialis
quae fidem facit quam ante oculos curiosi lecturi hinc
objerba

M. H. M.

M. AURELIO
 ANTONIO
 CAES. IMP. DE.
 STINATO M.
 L. SEPTIMISE.
 VERI PERTIN.
 ACIS ALB. FILL.
 O. AED. A. Q. V.

Quod ipse Marcus Aurelius Antonius
 Commodus imperator execrabilis et Senar
 Imperatoris filius fuerit, nemo ignorat, etiam
 hic tantum Caesaris et non Augusti titulo vere
 similiter hanc Reipubl. viro adhuc Latre instauravit.
 S. To. XIII stipendiorum quatuordecim, pro nota
 honoris, anni stipendiorum in lapidibus notabantur,
 ut posset videri, quantos annos in servierant milites.
 L. Amilius Mansuetus et L. Amilius Albanus
 fratres, tres fratres in hoc militari lapide
 videntur, eodem praenomine. Ludo usi fuisse
 et tantum cognominibus crescentis Mansueti et
 Albani posse distingui, vere similiter praenomen
 illud Ludo ob aliqua ab uno eiusdem gentis
 gentis

gentis ac meritis praedara gesta facta
in magnum venerationem erat.

idemque heredes P. CURA VERUNT

Idemque heredes ponendum curaverunt quod
fratres hunc lapidem in fratris memoriam erigunt
sint, non est dubitandum.

Tumuli militares cippi dicebantur, Cippi
vero est lapis quadratus oblongus, qui
extra vias erigebatur, defunctis à parentibus
ab heredibus ab amicis vel à contubernaliis
quorum moestitia cum nominibus scriptis me-
rebat in cippis in quibus etiam est longi-
tudo in campo et frons tumuli annotabatur
litteris IN. T. D. X. IN. AGE. P. X. in fronte
pedes decem, in agro pedes decem.

L. REBURINUS

L. F. CL. CANDIDUS

AD MILITIAE AN. XXIV

VOL. STA. XXIII

H. P. C.

L. Burrinus L. f. Lucius Reburinus Lucius
filius, nullam gentem inter familias Romanas no-
mine Reburinorum invenio, et sic esset difficile
aliquid de eo Lucio Reburinio traclendo dicere.

CL. TH.

Cl. Tribus de qua in prima inscriptione
 Adh et hui etiam.

MILES COH. XXVI. VOL. Miles cohortis
 vigesima sexta, Voluntariorum cohortis volun-
 tariosum multa fuerunt Sibonici visunt in nobis
 Romanorum lib. 6. verbo Coh. testatur, sed nullam
 de vigesima illa sexta vidi adhuc mentionem,
 erat ipse L. Acburinius inter voluntarios
 et non sine causa perreerat stipendia viginti
 et post hoc tempore poterat voluntarii adhuc
 militare.

In Cohorte tres erant, ait Lips. manipuli atq.
 ij hastati principes, triarii et adle velites
 qui solebant manipulos comitari, pergit. Intra
 cohortem Legionaria habuit quadringentas et viginti
 leges, etiam cohortes quinquagenarias et sexcentas
 si pleniores manipuli et Legioneres. Prima Cohors
 dignissima erat, qua non a numero, sed a splendore
 erat et praetoria Decumata et grandis, velut
 extra ordinem, qua a Praetore non discederet
 in hoc genus adoptati fuerunt et adscripti armis
 ornati thoracibus squameis et scutis imbricatis
 diutius praetoriani. Lips.

GRAT. VICTALIS, fateor me quid velint
 illa duo verba dicere ignorare, praecipue
 illud victris, quia si tam cohortem victricem

dicere vellet non per P. d. per C. debisset
ultima litera explicare.

ST. P. XXIII. Stipendiorum viginti quatuor
Romani milites ad viginti stipendia assignati
postea habebant vicentiam et Respub. bo
muneri gratia eis dabat, et non tenebant
amplius inservire, nisi in extremo periculo
Romani populi evocati. Lips. Qui ex sociis
ex equite, ex pedite sumebant, quasi revocati
erant enim veterani gaui prudentesque milites
qui ex plebis stipendijs in respectum aut de
gratiam soepe militiam sumebant ut Lips.

H. P. C. Heredes ponendum curaverunt, et
heres ponendum curavit, heredes ipsius Lu
didurini in illius memoriam hunc cippum
sed lapidem sepulchralem erexerunt
ita de his duobus cippis sentiebat
de his Ao 1679

Serenissimi Principis Ludovici Wilhelmi
obsequientissimi sua Serenitati fam

L. L. T. P. D. P.